

ชื่อเรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะชักจากไข้สูง : กรณีศึกษา 2559

ผู้จัดทำ นางสาวนิชานันท์ ไชยมาศพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการตึกผู้ป่วยในเด็กโรงพยาบาลชุมชน

บทคัดย่อ

ภาวะชักจากไข้สูง (Febrile convulsion) หมายถึง อาการชักที่เกิดในเด็กขณะที่มีไข้หรือมีอุณหภูมิร่างกายสูง เป็นภาวะที่พบบ่อยที่สุดในเด็กอายุ 6 เดือนถึง 6 ปี พบได้ประมาณร้อยละ 3 ถึง 5 ของเด็กปกติทั่วไป และเพิ่มเป็นร้อยละ 15 ในเด็กที่มีความเสี่ยงได้แก่ มีประวัติพี่น้องในครอบครัวชักจากไข้ เด็กที่มีพัฒนาการช้าและเด็กที่มีปัญหาต้องนอนรักษาในหอผู้ป่วยหนักตั้งแต่แรกเกิด โดยสาเหตุของไข้ไม่ได้มาจากการติดเชื้อของสมอง และส่วนใหญ่จะมีอาการชักเกิดขึ้นภายใน 24 ชั่วโมงแรกที่เริ่มมีไข้จะสัมพันธ์กับการมีอุณหภูมิร่างกายที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อุณหภูมิที่พบอาจสูงได้ถึง 39-40 องศาเซลเซียสอาการชักจากไข้สูงมักเกิดในเด็กเล็ก เพราะเด็กเล็กยังมีเซลล์สมองที่พัฒนาไม่เต็มที่ จึงถูกกระตุ้นให้ปล่อยกระแสไฟฟ้าที่ผิดปกติได้ง่ายจากการมีไข้เด็กแต่ละคนจะมีอาการชักรุนแรงไม่เท่ากัน เชื่อว่า มีเหตุปัจจัยมาจากพันธุกรรม อาการชักจากไข้สูง มักจะไม่รุนแรง และไม่มีผลทำให้สมองพิการ ถ้าได้รับการดูแลที่เหมาะสม แต่ถ้าเด็กเกิดอาการชักบ่อยๆ อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสมองที่กำลังเจริญเติบโต และมีแนวโน้มที่จะเกิดเป็นโรคลมชัก (Epilepsy) ได้สูงกว่าเด็กทั่วไป

จากการศึกษาจะพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ในอัตราส่วน ชาย : หญิงเท่ากับ 1.2-1.4 : 1 เด็กที่เคยชักจากไข้สูงมาครั้งหนึ่งแล้ว ประมาณร้อยละ 33 มีโอกาสชักซ้ำได้อีกเมื่อมีไข้สูง โรคไข้ชักนี้เกิดเมื่อเด็กมีไข้สูงเท่านั้น แต่ไม่ได้เกิดในเด็กที่มีไข้สูงทุกคน ในปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของโรคนี้ จึงยังไม่มีวิธีป้องกันการชักจากภาวะไข้สูงที่ชัดเจน แต่การดูแลสุขอนามัยที่ดี เพื่อลดโอกาสติดเชื้อ และการรับประทานยาลดไข้ร่วมกับเช็ดตัวลดไข้เมื่อเด็กมีไข้สูง น่าจะช่วยลดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้ชักได้ เด็กที่อายุมากกว่า 5 ปี โอกาสที่จะเกิดอาการชักจากไข้สูงลดน้อยลง เนื่องจากสมองเจริญเติบโตมากขึ้นจึงไวต่อการกระตุ้นน้อยลง

จากการวิเคราะห์ปัญหาการเกิดโรค ความรุนแรงของโรค ที่ทำให้ชักจากไข้สูงในผู้ป่วยรายนี้ พบว่าเกิดจาก ผู้ดูแลขาดความรู้ ขาดทักษะ การดูแลเบื้องต้นที่ถูกต้อง ทำให้ไม่เช็ดตัวให้เด็ก เนื่องจากกลัวว่าเป็นการรบกวนเด็ก ทำให้เด็กร้องไห้ จึงทำให้เด็กมีอาการชักจากไข้ตามมา ถึงแม้ว่าได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลแล้วช่วงเช้า ได้ยาพร้อมคำแนะนำไปแล้ว แต่ญาติก็ไม่ได้เฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค และวิธีการรักษา ทำให้ญาติผู้ดูแลเกิดความวิตกกังวล และไม่ให้ความร่วมมือในการให้การพยาบาล การทำหัตถการต่างๆ จากการศึกษานี้ได้เห็นความสำคัญในปัญหาดังกล่าว ได้ทบทวนกระบวนการดูแล ขณะที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวในโรงพยาบาล โดยใช้กระบวนการทางการพยาบาล 5 ขั้นตอนในการดูแล วินิจฉัย ทางการพยาบาลและให้การพยาบาลที่ทันที่รวมทั้งรวมถึงทบทวนการวางแผนการจำหน่าย และพัฒนาการวางแผนการจำหน่ายให้ครอบคลุม มีการวางแผนการจำหน่ายอย่างชัดเจนก่อนนำไปใช้ ปรับให้เหมาะสมกับบริบท ของผู้ป่วย มีการวางแผนการจำหน่ายโดยใช้หลัก METHOD และการสอนและฝึกทักษะที่จำเป็นที่ถูกต้อง สามารถดูแลผู้ป่วยเบื้องต้นที่บ้านได้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การดูแลเช็ดตัวลดไข้เพื่อป้องกันการชัก การดูแลขณะเด็กมีอาการชัก เป็นต้น มีคู่มือหรือแผ่นพับการดูแลไว้ให้ญาติในการทบทวนความรู้ และขั้นตอนในการ ดูแลเบื้องต้นที่บ้าน ทำให้ญาติผู้ดูแลมีความมั่นใจในการดูแลเด็กเพื่อป้องกันการกลับมาเป็นซ้ำของโรคได้มากขึ้น และยังส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการมารับบริการที่มากขึ้นด้วย จากการศึกษานี้ได้ให้การพยาบาล ติดตาม ประเมินผลการพยาบาล 5 วัน ติดตามตรวจเยี่ยม 5 วัน พบปัญหาทั้งหมด 8 ปัญหา ได้รับการแก้ไขทั้งหมด ไม่มีภาวะแทรกซ้อนใด ๆ แพทย์ตรวจอาการอนุญาตให้

กลับบ้านได้ ให้คำแนะนำในการดูแลต่อเนืองที่บ้านทั้งด้านการรักษา ป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพ และเรื่องพัฒนาการ ตามวัย และแนะนำการสังเกตอาการผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ทันที

ผลที่ได้จากการศึกษา

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและวางแผนการพยาบาลดูแลผู้ป่วย **เด็กที่มีภาวะชักจากไข้สูง** ให้การพยาบาลผู้ป่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยมีความปลอดภัย ไม่มีภาวะแทรกซ้อน
2. ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลตนเองเกี่ยวกับ โรคและการป้องกันภาวะชักจากไข้ สร้างความมั่นใจในการดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดมีอาการชักจากไข้ได้
3. ผู้ป่วยไม่กลับมารักษาซ้ำรวมถึง การเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง

ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การดูแลเด็กเวลามีไข้มีมากมายหลายวิธี วิธีเช็ดตัวลดไข้เป็นวิธีที่ผู้ปกครองและญาติสามารถดูแลเบื้องต้นได้ สิ่งที่สำคัญคือผู้ปกครองและญาติต้องเห็นความสำคัญและใส่ใจ มีเวลาให้กับเด็ก เพื่อให้ลูกมีความสุขสบายและปลอดภัยจากภาวะไข้ ลดภาวะแทรกซ้อนหรือผลกระทบรุนแรงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กป่วย และที่สำคัญยังสามารถลดการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ ในโรงพยาบาลอีกด้วย